

технології у перетворюючій діяльності людини».

На вивчення базового модуля у 10–11 класах відводиться по 12 годин. Вивчення другої частини програми передбачається в обсязі 20 годин (один варіативний модуль). Важливим для навчання учнів є розробка творчих проєктів з використанням основ художнього конструювання виробів. Ця діяльність пов'язана з організацією предметного довілля на засадах краси і доцільності та забезпечує проєктування нових предметно-пластичних форм, послуг у всіх сферах життєдіяльності людини.

Рекомендовані варіативні модулі передбачають опанування різних видів технологій. Модуль «Технологія дизайну предметів інтер'єру» – один із тих, у процесі вивчення якого старшокласники інтегрують наукову, технічну й художню діяльність, що має надзвичайно великий виховний і розвивальний потенціал для гармонійного розвитку особистості.

Аналіз навчання учнів 10-11 класів у процесі проходження педагогічної практики в школі дає підстави вважати, що знайомство школярів з дизайном носить здебільшого епізодичний характер і не відповідає вимогам сучасності. Вважаємо, що формування і розвиток професійних навичок у художньо-дизайнерській творчості учнів та впровадження нових навчальних програм необхідно поєднувати з підготовкою та навчанням майбутніх педагогів, які будуть працювати зі старшокласниками за програмами, методично та структурно пов'язаними з дизайн-освітою.

У зв'язку з цим ставиться завдання щодо актуалізації знань і формування художньо-конструкторських умінь учнів, їх здатності до різних форм естетичної діяльності, які найповніше формуються в процесі дизайн-діяльності.

Програмою варіативного модуля "Технологія дизайну предметів інтер'єру" передбачено ознайомлення учнів з основами художнього конструювання невеликих за розміром аксесуарів для інтер'єру. Особливістю модуля є розробка та виготовлення нескладних виробів, які гармоніюють з навколишнім оточенням і враховують стиль оформлення кімнати та меблів. В той же час аксесуари повинні робити інтер'єр кімнати неповторним, оригінальним і стильним. До аксесуарів кімнати відносять рамки, декоративні панно, вази, підставки, полички, сувеніри. Крім того, доречним є виготовлення виробів з текстильних матеріалів: тканин, натуральної та штучної шкіри, фурнітури та ін..

Виготовлення виробів, відповідно до структури та змісту програми, виконується через проєктно-технологічну діяльність. Практичним результатом роботи учнів за даним модулем має бути проєкт.

Для розробки творчих виробів можна використовувати будь-яку доступну і безпечну технологію та поєднувати їх. За основу слід взяти власну кімнату учня або фото кімнати. Основним принципом тут є творчий підхід.

Для виготовлення можна використовувати залишковий матеріал (обрізки, шматки ткацьких та трикотажних полотен, неткані матеріали, тару), сучасні конструкційні матеріали. Оздоблення рекомендовано виконувати традиційними декоративними або сучасними техніками залежно від стилю та творчої задумки. Технологія виготовлення повинна базуватися на використанні наявної матеріально-технічної бази шкільних майстерень. За необхідності слід виготовити прості пристосування, які дозволяють виконувати виріб якісніше та безпечніше. Основним джерелом пошуку ідей та зразків слід вважати Інтернет. Можуть бути використані сучасні глянцеві журнали, буклети.

На початку засвоєння модуля вчитель розкриває перед учнями теоретичний матеріал з основ художнього конструювання, принципів композиції, стилістики, який дасть їм змогу розпочати пошук потрібної інформації, визначитись із напрямком, за яким вони бажають працювати. Слід пам'ятати, що деякі матеріали для виконання проєкту (від зразків, технології виготовлення і матеріалів для роботи до технік декорування) учні мають віднайти та скомпонувати самостійно, і на цьому етапі основним завданням учителя є формування відповідних умінь і навичок для виконання цієї творчої навчально-пошукової роботи.

Результатом творчої діяльності учня є дизайн-проєкт з портфоліо та виготовленим виробом.

Для створення оригінального виробу необхідно проводити пошук нових форм, структури, кольорової гами, використовуючи методи художнього конструювання виробів. Цікавими для учнів та ефективними для отримання нових ідей на заняттях проєктування та виготовлення аксесуарів інтер'єру є креативні методи: комбінаторика, біоніка, метод фокальних об'єктів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Технології. 10-11 класи. Навчальна програма. Рівень стандарту, академічний рівень. Варіативні модулі/ [авт. тексту А.І. Терещук (керівник проєкту), Боринець Н.І., Сидоренко В.К., Дятленко С.М., Терещук Г.В., Ходзицька І. Ю.] – Кам'янець-Подільський: Аксіома, 2010. – 140 с.

Репета В.

Науковий керівник – доц. Сорока Т. П.

ПРОФІЛЬНЕ НАВЧАННЯ УЧНІВ 10-11 КЛАСІВ ЗА СПЕЦІАЛІЗАЦІЄЮ «ДЕРЕВООБРОБКА»

В сучасних умовах школи особлива роль відводиться удосконаленню трудової підготовки учнів. Обумовлено це тим, що сучасне виробництво, науково-технічний прогрес потребують все більш кваліфікованих робітників, здатних до творчої діяльності. Тому підготовка підростаючого покоління до активної творчої праці – проблема державного масштабу □4□.

Завдання трудового навчання в процесі трудової підготовки учнів старших класів визначені педагогами-психологами, проте слід враховувати, що в старших класах створюються нові передумови для виконання завдань трудового навчання: зростає рівень загальноосвітньої підготовки учнів, відбувається

ІНЖЕНЕРНО-ПЕДАГОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

дальший процес фізіологічного розвитку їх організму, психічного розвитку якостей особистості. Внаслідок цього стає можливим підвищити вимоги до трудового навчання.

У зв'язку з реформуванням загальної середньої освіти, переходом її на 12-річний термін навчання, профільне навчання набуло нового етапу розвитку в своєму існуванні.

Основне відображення ідея профілізації старшої школи набула в основних державних документах: Національній доктрині розвитку освіти у XXI столітті, Законі України «Про загальну середню освіту», Концепції загальної середньої освіти (12-річна школа) та Концепції профільного навчання у старшій школі, які визначають розвиток освітньої системи в підготовці професійних майбутніх фахівців для галузей народного господарства □3□.

У Концепції профільного навчання визначені напрямки профільного навчання. Поряд із універсальним, філологічним, суспільно-гуманітарним, художньо-естетичним, природничо-математичним та спортивним виділяється ще один із напрямків профільного навчання – технологічний □1□.

Мета профільного трудового навчання у старшій школі визначається, насамперед, основною метою галузі «Технологія» і полягає у формуванні технологічно-наукової картини світу, поглибленому оволодінні знаннями про закономірності техніко-технологічної та побутової діяльності, опанування наукового стилю мислення, ознайомлення та розуміння наукової суті основ сучасного виробництва, всебічне ознайомлення з професією, що відповідає індивідуальним можливостям учня, розвиток здібностей із застосування своїх творчих можливостей в різних видах діяльності □3; 4□.

Питаннями профільного навчання займалися такі науковці: А. Терещук, П. Сікорський, П. Лернер, Ю. Туранов, Б. Тимків, О. Радченко та ін.

Поряд з тим актуальними залишаються питання, що стосуються розробки методичного забезпечення для реалізації технологічного профілю навчання старшокласників. Саме це і зумовило вибір теми статті.

Мета статті – розкрити особливості профільного навчання учнів за спеціалізацією «Деревообробка».

Програмою для профільного навчання учнів за спеціалізацією «Деревообробка» передбачено підвищення рівня компетентностей учнів 10–11 класів з основ деревообробки внаслідок оновлення, поглиблення і розширення спеціальних знань і вмінь, створення належних умов для усвідомленого професійного самовизначення старшокласників □2□.

Реалізація змісту цієї програми повинна забезпечувати вирішення таких завдань □2□:

- засвоєння в учнів знань:
- будови деревини, видів пиломатеріалів і напівфабрикатів;
- властивостей та застосування матеріалів;
- сучасних технологій обробки деревини;
- оснащення деревообробних підприємств;
- основних професій деревообробної галузі;
- основ меблевого виробництва;
- організації робочого місця;
- правил безпеки праці;
- метрологічних аспектів виготовлення виробів;
- основ організації та планування виробництва;
- теоретичних засад галузевої економіки та підприємництва;
- формування в учнів умінь і навичок:
- визначення основних властивостей матеріалів деревообробного виробництва;
- виконання основних операцій ручної та механічної обробки деревини;
- використання сучасних засобів праці та автоматизованого обладнання;
- регулювання та налагодження деревообробного оснащення;
- здійснення маркетингових операцій;
- розробки та використання конструкторсько-технологічної документації;
- виконання опоряджувальних робіт;
- ремонт столярних і меблевих виробів;
- використання сучасних технологій декоративної обробки деревини;
- ознайомлення з історією розвитку та новітніми технологіями деревообробної галузі, регіональними особливостями народних ремесел;
- використання в навчальному процесі сучасних педагогічних та інформаційних технологій;
- виховання в учнів підприємливості та готовності до конкурентної боротьби на ринку праці;
- створення оптимальних умов для розвитку творчості, самостійності, відповідальності, ініціативності, кмітливості, економності;
- формування компетентностей проектно-технологічної діяльності та вміння презентувати виготовлену продукцію;
- реалізація міжпредметних зв'язків з основами наук;
- виховання загальної трудової культури учнів;
- здійснення допрофесійної підготовки та формування стійких інтересів до професій деревообробної галузі.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бібік Н.М. Проблема профільного навчання в педагогічній теорії і практиці. Профільне навчання: Теорія і практика // Зб. наук. праць за матеріалами методолог. Семінару АПН України. К.: Пед.преса, 2006. – С. 23-29.
2. Програма для профільного навчання учнів загальноосвітніх навчальних закладів. Технологічний профіль. Спеціалізація «Деревообробка». – К.: Поліграфкнига, 2010. – 35 с.

3. Профільне навчання: теорія і практика / (П.І. Замаскіна, В.І. Кизенко Л.А. Липова, В.В. Малишев, та ін.) під ред. Л.А. Липової. – К.: ВВП «Компас», 2007. – 192 с.
4. Тхоржевський Д. О. Методика трудового та професійного навчання: У 3 ч. / Тхоржевський Д.О. – Вид. 4-те, перероб. і доп. – К.: Вид-во нац. пед. ун-ту ім. М.П.Драгоманова, 2000. – Ч 2: Загальні засади методики трудового навчання. – 186 с.

*Марценюк М.
Науковий керівник – доц. Мамус Г. М.*

КРЕАТИВНІ МЕТОДИ НАВЧАННЯ СТАРШОКЛАСНИКІВ ХУДОЖНЬОМУ КОНСТРУЮВАННЮ ШВЕЙНИХ ВИРОБІВ

На сучасному етапі становлення системи освіти і збагачення її новим змістом важливим є розвиток особистості, її здатність до творчого нестандартного мислення, вміння ефективно вирішувати складні проблеми власної життєдіяльності, ставлячи перед собою завдання самовдосконалення, самовиховання, самоосвіти. Такі якості можуть бути сформовані у процесі спеціально організованих педагогічних впливів в системі освіти, яка сама є креативною, прагне до творчого вирішення проблем через використання сучасних інтерактивних технологій для досягнення визначеної мети. Креативність – це здатність народжувати надзвичайні ідеї, відхилятися від традиційних схем мислення, швидко розв'язувати проблемні ситуації. У широкому розумінні – синонім слова «творчість» або здатність до творчості.

Обґрунтування поняття креативності і творчості розглядаються в ряді наукових праць (В. Вільчек, Л. Виготський, Д. Гілфорд, В. Зінченко, О. Леонтьєв, В. Моляко, К. Платонов, Я. Пономарьов, С. Рубінштейн, Ю. Самарін, Д. Чернілевський та інші). Серед запропонованих ученими методів найбільш ефективними і відомими в сучасній літературі з питань творчості є: робота в групах, метод мозкового штурму, метод фантазування, метод зразків, метод фокальних об'єктів, метод створення образу ідеального об'єкта.

Мета статті полягає в обґрунтуванні доцільності використання креативних методів навчання в умовах профільної школи.

Завдання статті: аналіз сутності креативних методів навчання та їх вплив на творчість учнів у процесі виготовлення швейних виробів.

У процесі професійної діяльності учитель використовує крім традиційних методів ще й креативні методи навчання. Вони є універсальними для розвитку життєвих компетентностей, формують уміння колеґіально вирішувати завдання, сприяють активізації особистісних якостей учня.

Застосовуючи елементи інтерактивних технологій, педагог дотримується певних вимог до структури уроку, а саме: мотивації; оголошення, представлення теми та очікуваних навчальних результатів; надання необхідної інформації; аналіз підсумків, оцінювання результатів уроку. Інтерактивна складова – центральна частина заняття. Мотивація є своєрідною психологічною паузою, яка дає можливість учням насамперед усвідомити, що вони зараз почнуть вивчати інший (після попереднього уроку) предмет, що перед ними інший учитель і зовсім інші завдання. З цією метою можна використати прийоми, що створюють проблемні ситуації, викликає в учнів здивування, подив, інтерес до змісту знань та процес їх отримання, підкреслює парадоксальність явищ та подій. Це є коротка розповідь учителя, бесіда, демонстрування наочності й нескладна інтерактивна технологія.

Ефективними методами роботи старшокласників на уроках художнього конструювання є методи креативного навчання. До них належать такі, що у традиційному розумінні є інтуїтивними: метод «мозкового штурму», емпатії, інверсії, синектики, кейсовий метод та ін.. Такі методи спираються на нелогічні дії учнів, що мають інтуїтивний характер.

Метод «морфологічного аналізу» базується на використанні алгоритмічних приписів та інструкцій.

У процесі використання методу евристики важливими є прийоми, які дозволяють учням вирішувати питання шляхом «наведення» на можливі правильні рішення та скорочення варіантів таких рішень.

На етапі активізації опорних знань та мотивації навчальної діяльності можна використати такі прийоми як «Ланцюжок», «Так – ні», «Збери намисто». Наприклад, форму роботи – «Збери намисто» вчитель застосовує для вивчення теми «Види фігур та основні морфологічні ознаки зовнішньої форми тіла людини» у 10 класі. Учні отримують картки, в яких міститься текст із пропущеними назвами деяких видів фігур, які потрібно вписати в пропущені місця. Це завдання індивідуального характеру, під час якого учень виконує той обсяг який може виконати, і працює у зручному для себе темпі. Таким чином, створюється оптимальна психолого-педагогічна ситуація для реалізації навчальної мети.

Забезпечити використання інтерактивної методики можливо в умовах групової і парної форм організації навчально-трудова діяльності. Варто на уроках впроваджувати роботу в малих групах та парах. Робота в малих групах надає всім учасникам можливість діяти, практикувати навички співробітництва міжособистісного спілкування.

Наприклад, під час вивчення теми «Моделювання спідниць» у 11 класі, вчитель пропонує виконати таке завдання: назвати і обґрунтувати, які конструктивні лінії виробу доцільно використовувати для проектування та виготовлення виробу з різних матеріалів: для першої групи – з тканини в клітинку, для другої – в смужку і для третьої – з абстрактним рисунком. По завершенні виконання завдання разом із учнями вчитель підводить підсумки.

Вивчаючи тему «Брючні вироби» у 11 класі, можна застосувати метод «Ажурна пилка». Кожна група дівчат отримує індивідуальне завдання – ознайомлення з моделями та назвами брючних виробів (шорти,